

Plesen vodenk

Vodenkam so zaradi okužbe s plesnijo odpadli vsi listi

Povzročitelj

Plasmopara obducens (J. Schröt.) J. Schröt.,
Peronosporales

Uvod

O novi bolezni vodenk, ki jo povzroča glivi podoben organizem, so prvič poročali leta 2003 v Veliki Britaniji. V naslednjih letih se je razširila po Evropi, Združenih državah Amerike, Kanadi in drugje. V Sloveniji smo bolezen prvič opazili leta 2008. Med okrasnimi rastlinami ogroža predvsem sorte vodenk vrste *Impatiens walleriana*. Doslej bolezen pri novogvinejskih in hibridnih vodenkah ni povzročala škode. Vrsta *Plasmopara obducens*, katere gostitelji so rastline v družini nedotikove, je v tesnem sorodstvu z vrstami, ki povzročajo nekatere najnevarnejše bolezni gojenih rastlin, kakršni sta peronospora vinske trte in krompirjeva plesen. Že pred izbruhom bolezni na okrasnih vodenkah je bila ta vrsta najdena na nekaterih samoniklih, vodenkam sorodnih nedotikah, npr. na navadni nedotiki.

Bolezenska znamenja

Kadar se vodenke okužijo pri gojenju sadik že kmalu po setvi, zaostanejo v rasti, na spodnji strani listov nastane bela plesniva prevleka in rastline lahko popolnoma zakrniijo. Pri rastlinah, ki so se okužile pozneje, morda ob nakupu še ne bomo opazili bolezenskih znamenj, saj od okužbe do njihovega pojava mine od 10 do 14 dni. Pri starejših rastlinah se okužba pokaže sprva kot rahlo bledenje in rumenenje, neenakomerna obarvanost listov in njihovo zvijanje navzdol. Rastlina ne raste več. Sledi odpadanje listov in cvetov od spodaj navzgor, listi so na spodnji strani plesnivi. Če je vreme vlažno, bolezen hitro napreduje. Stebla ogolijo in le na vrhu rastline je še nekaj rumenkastih lističev ter cvetnih popkov, na koncu pa odmrejo še ti.

Odmiranje sejancev vodenk

Razvojni krog in širjenje

V plesnivi prevleki na spodnji strani lista nastajajo okrogli trosovniki, ki jih veter in dež raznašata daleč naokoli. V odmrlih listih nastanejo tudi trajne spore, ki jih varuje debela ovojnica; tako preživijo daljša obdobja brez gostitelja. Precej verjetno je, da v naših podnebnih razmerah organizem preživi zimo v obliki trajnih oospor, ki so v novi rastni dobi vir okužbe. Izbruh bolezni pri vodenkah na

prostem lahko pričakujemo po daljših deževnih obdobjih, saj morajo biti listi dovolj dolgo omočeni, da nastajajo trosovniki.

V gosti prevleki plesni na spodnji strani listov nastajajo trososoci s trosovniki

Razmere za razvoj bolezni so najugodnejše v drugi polovici poletja, ko je rosa obilnejše in se rastline zjutraj še dolgo ne posušijo. Tudi zalivanje rastlin s pršenjem pospeši razvoj bolezni. Pojav bolezni na območjih, kjer je prej ni bilo, je večinoma povezan z vnosom okuženih sadik. Bolezen se, kot kažejo nekatere raziskave, lahko prenaša tudi s semenom.

Varstvo

Rastline pred sajenjem natančno pregledamo in previdno odstranimo obolele, da bi čim bolj omejili raznašanje trosovnikov.

Uporaba fungicida je smiselna, kadar smo bolezen odkrili v začetni stopnji razvoja, ko so oboleli le spodnji listi posameznih rastlin. S škropljenjem bomo zavarovali še zdrave dele rastlin pred okužbo. Učinkoviti so fungicidi, ki se uporabljajo za zatiranje peronospore vinske trte ali krompirjeve plesni, vendar ima dovoljenje za uporabo na okrasnih rastlinah za to skupino bolezni le pripravek Quadris. <http://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/index.htm> (30. 1. 2014)

Kadar je bolezen že napredovala in se listi osipajo, je rastline najbolje nemudoma odstraniti in pobrati v vrečo tudi čim več odpadlih listov, saj močno obolele rastline vrtu niso več v okras in so vir okužbe za širšo okolico. Okuženih rastlin ne kompostiramo. Na zemljišče, kjer so rasle okužene rastline, v naslednjem letu ali dveh ne sadimo vodenk.

Viri:

Lane, C. R., Beales, P. A., O'Neill, T. M., McPherson, G. M., Finlay, A. R., David, J., Constantinescu, O. and Henricot, B. (2005), First report of *Impatiens* downy mildew (*Plasmopara obducens*) in the UK. Plant Pathology, 54: 243.

http://www.eppo.int/QUARANTINE/Pest_Risk_Analysis/PRAdocs_fungi/07-13972%20GB%20PRA%20PLASOB.pdf (30. 1. 2014)

<http://apps.rhs.org.uk/advicesearch/profile.aspx?pid=205> (30. 1. 2014)